

УНІВЕРСИТЕТ «КРОК»

Навчально-науковий інститут менеджменту та освіти дорослих

Кафедра управлінських технологій

Кравчук Даніела Юріївна

УДК 658.14

Кваліфікаційна робота

**На тему: «ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА»**

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Освітня програма: «Менеджмент»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних доробок. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Д. Ю. Кравчук

Науковий керівник (консультант)

Кириченко Оксана Сергіївна,
доктор економічних наук, професор

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Сутність поняття діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства.....	7
1.2. Методи діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства .	13
1.3. Показники діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства	20
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «БЕРДИЧІВСЬКА ФАБРИКА ОДЯГУ»	27
2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»	27
2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»	31
2.3. Оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»	42
РОЗДІЛ 3. ВПРОВАДЖЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «БЕРДИЧІВСЬКА ФАБРИКА ОДЯГУ».....	48
3.1. Впровадження напрямів діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу».....	48
3.2. Алгоритм впровадження діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу».....	50
3.3. Економічне обґрунтування впровадження заходів діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»	55
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60
ДОДАТКИ	66

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню сутності діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства в контексті прийняття ефективних управлінських рішень щодо оптимізації роботи підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є діагностика та оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» та впровадження напрямів діагностики фінансово-господарської діяльності для покращення його роботи.

Для досягнення мети в кваліфікаційній роботі досліджено сутність поняття діагностика та основні методи діагностики фінансово-господарської діяльності. Проаналізовано діяльність підприємства, його організаційну структуру та основні фінансові показники. Проведено діагностику, детальний аналіз та розрахунок основних економічних коефіцієнтів діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу», оцінено загальний стан підприємства на ринку. А також запропоновано напрями удосконалення діагностики фінансово-господарської діяльності та обґрунтовано доцільність та ефективність запропонованих напрямів діагностики.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та додатків. Обсяг кваліфікаційної роботи становить 66 стор., 4 рис., 24 табл., 58 дж., 1 додаток.

Ключові слова: підприємство, діагностика, аналіз, фінансово-господарська діяльність, фінансові коефіцієнти, звітність.

ABSTRACT

The qualification work is devoted to the study of the essence of diagnosing the financial and economic activity of the enterprise in the context of making effective management decisions regarding the optimization of the enterprise's work.

The purpose of the qualification work is to diagnose and evaluate the financial and economic activity of the Berdychiv Clothing Factory PJSC enterprise and to implement directions for the diagnosis of financial and economic activity to improve its work.

In order to achieve the goal, the essence of the concept of diagnosis and the main methods of diagnosis of financial and economic activity were investigated in the qualification work. The activity of the enterprise, its organizational structure and main financial indicators were analyzed. Diagnostics, detailed analysis and calculation of the main economic coefficients of the Berdychiv Clothing Factory PJSC were carried out, and the general state of the enterprise on the market was assessed. Also, directions for improving the diagnosis of financial and economic activity are proposed and the expediency and effectiveness of the proposed directions of diagnosis are substantiated.

The qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions and annexes. The volume of the qualification work is 66 pages, 4 figures, 24 tables, 58 j., 1 appendices.

Keywords: enterprise, diagnostics, analysis, financial and economic activity, financial coefficients, reporting.

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи полягає у важливості вивчення та дослідження фінансового стану підприємства як основного інструмента для оцінки ефективності управління підприємством. Основні управлінські рішення щодо оптимізації діяльності роботи підприємства та його підрозділів, усунення чи попередження можливих ризиків, ґрунтуються саме на всебічній діагностиці фінансового стану підприємства, тому важливо не тільки правильно його проаналізувати та оцінити, а й використати правильні методи та прийоми при подальшому плануванні діяльності підприємства. Діагностика фінансово-господарської діяльності займає важливе місце в загальній системі управління підприємством. У кваліфікаційній роботі досліджено практичне застосування діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства, включно з реальними прикладами того, як фінансовий аналіз використовувався для оцінки діяльності підприємств.

Об'єктом є процес діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства.

Предметом є діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства.

Метою написання бакалаврської кваліфікаційної роботи є діагностика та оцінка фінансово-господарської діяльності конкретного підприємства та впровадження напрямів діагностики фінансово-господарської діяльності для покращення його роботи.

Основними **завданнями** кваліфікаційної роботи визначено наступні:

- застосувати набуті знання та навички у написанні кваліфікаційної роботи, зібрати необхідний теоретичний матеріал, опрацювати зібраний матеріал, систематизувати інформацію, проаналізувати;
- визначити сутність діагностики фінансово-господарської діяльності, охарактеризувати основні методи діагностики та показники, що застосовуються при діагностиці;

- дослідити діяльність підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу», проаналізувати основні показники фінансово-господарської діяльності, оцінити стан фінансово-господарської діяльності підприємства;
- запропонувати напрями удосконалення діагностики фінансово-господарської діяльності, запропонувати алгоритм впровадження та обґрунтувати доцільність та ефективність запропонованих напрямів діагностики фінансово-господарської діяльності;
- підбити підсумки проведеної роботи.

При написанні роботи використано наступні **методи дослідження**: метод читання звітності, метод фінансових коефіцієнтів, метод факторного аналізу, порівняльний аналіз, метод горизонтального аналізу, метод аналізу тренду, узагальнення.

Інформаційною базою при написанні кваліфікаційної роботи виступають: законодавчі акти України; дані бухгалтерської та фінансової звітності та інші документи, пов'язані з діяльністю підприємства; матеріали наукової періодичної і монографічної літератури; навчальні посібники та підручники.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Робота містить 24 таблиці, 4 рисунки, 58 літературних джерел та 1 додаток.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність поняття діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства

Вирішення сучасних завдань стабілізації національної економіки, забезпечення соціального розвитку суспільства можливе лише на основі позитивних зрушень, насамперед в аспекті зміцнення фінансового стану суб'єктів господарювання. Кожне підприємство функціонує в умовах дії різних ринкових механізмів, що постійно змінюються під впливом різних чинників та макроекономічних процесів. Ефективність та життєздатність будь-якого підприємства, організації чи фірми залежить від того, на скільки точно відповідатимуть прийняті внутрішні управлінські рішення умовам сучасного зовнішнього середовища. Базою для прийняття оптимальних управлінських рішень можуть виступати результати діагностики (аналізу) фінансово-господарської діяльності підприємства, що проводяться у формі комплексного вивчення всіх аспектів його фінансово-господарської діяльності.

Фінансовий аналіз – наука, що розвивалася від найпростішої форми комерційних рахунків до сучасних, складних систем дослідження фінансової звітності та балансу підприємства. В умовах ринкової економіки така звітність стає основним засобом комунікації і найважливішим елементом інформаційного забезпечення фінансової діагностики.

Для більш детального розуміння сутності діагностики фінансово-господарської діяльності, та подальшої роботи зі застосуванням на практиці, розглянемо найрозповсюджені визначення поняття «фінансовий аналіз» та «фінансова діагностика» від науковців:

Під фінансовою діагностикою діяльності підприємства розуміється комплексне вивчення усіх його фінансових ресурсів та їх розміщення з метою

об'єктивної оцінки ефективності діяльності підприємства у навколишніх умовах.
[2]

Фінансовий аналіз – це сукупність методів дослідження фінансових відносин суб'єктів господарювання, обумовлених об'єктивними і суб'єктивними факторами, які знаходять відображення у фінансовому обліку і звітності. Найважливішим напрямом дослідження фінансового стану підприємства є формування, розподіл та використання фінансових ресурсів як основного виду ресурсів підприємств. [24]

Фінансовий аналіз – це процес дослідження фінансового стану підприємства та результатів його діяльності з метою виявлення можливих загроз чи можливостей та пошук додаткових резервів фінансування для подальшого забезпечення ефективного розвитку підприємства.

Фінансовий аналіз становить систему спеціальних знань, спрямованих на вивчення причинно-наслідкових зв'язків у фінансових взаємовідносинах, фінансових ресурсах і їх потоках для оцінювання стану і перспектив життєдіяльності суб'єкта господарювання. [16]

Фінансову діагностику слід відокремлювати як самостійний, окремий напрям дослідження, оскільки всі її елементи наявні на кожному із етапів управління підприємством: від планування до контролю отриманих результатів, від визначення стратегічних цілей до їх реалізації.

Предметом фінансової діагностики підприємства є: фінансово-господарські процеси та операції; фінансові ресурси та їх потоки; фінансові результати діяльності підприємства; економічний потенціал підприємства.

Фінансова діагностика має на меті:

1. оцінити поточний і перспективний стан підприємства;
2. визначити можливі й доцільні темпи його розвитку;
3. виявити додаткові джерела фінансування та оцінити можливість та доцільність їх залучення до господарського процесу;
4. спрогнозувати місце підприємства на ринку капіталів. [13]

Змістом фінансової діагностики є оцінка і прогнозування фінансового стану організації за даними бухгалтерської звітності й обліку. Це зокрема:

1) розроблення системи економічних показників для оцінки фінансового стану та нормативних значень для цих показників (тобто економічних коефіцієнтів, таких як: коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт рентабельності, платоспроможності, ділової активності, коефіцієнт автономії та інші) ;

2) всебічна оцінка фінансового стану підприємства та результатів роботи його структурних підрозділів на основі даних фінансової та бухгалтерської звітності;

3) визначення впливу чинників та факторів (як зовнішнього, так і внутрішнього середовища) та виявлення відхилення за встановленими нормативними значеннями показників;

4) прогнозування фінансового стану підприємства, оцінка потенційних загроз та можливостей;

5) виявлення додаткових резервів поліпшення фінансового стану підприємства (ефективна політика управління активами підприємства, поліпшення інвестиційної політики, оптимізація капіталовкладень, диверсифікування ризиків);

6) підготовка якісних управлінських рішень щодо поліпшення фінансового стану підприємства. [13]

Мета діагностики фінансового стану полягає у визначенні стану фінансового здоров'я підприємства, своєчасне виявлення і усунення недоліків в його діяльності; пошук резервів покращання фінансового стану та прийняття ефективних управлінських рішень щодо поліпшення фінансового стану підприємства та його платоспроможності. [13]

Основної мети фінансової діагностики досягають шляхом послідовного вирішення певних завдань, а саме:

- аналіз фінансових результатів на основі проведення оцінювання виконання плану за доходами та видатками; аналізу динамічного ряду результативного показника; аналізу формування та розподілу

прибутку; аналізу собівартості реалізованої продукції; факторного аналізу доходів, витрат та прибутку; аналізу ефективності використання прибутку;

- проведення аналізу і здійснення прогнозування основних показників на основі оцінювання економічного потенціалу підприємства, фінансової стійкості, автономії, платоспроможності, ділової активності та рентабельності підприємства;
- проведення аналізу майнового стану підприємства; аналізу формування та використання фінансових ресурсів; аналізу довгострокових та поточних зобов'язань;
- аналіз ефективності використання капіталу та грошових активів;
- аналіз кредитоспроможності, ліквідності та рентабельності підприємства. [24]

Залежно від мети і характеру завдань складається програма фінансової діагностики, в якій визначають вид аналізу, методичні прийоми, формується система первинних аналітичних показників, розробляється алгоритм переробки первинної інформації у вихідні дані аналітичного блоку, обґрунтовуються критерії оцінювання вихідних даних, встановлюються терміни надходження інформації.

Завдання фінансової діагностики вважаються вирішеними, якщо реалізація заходів, розроблених за результатами його проведення, призводить до досягнення поставлених цілей. [24]

На рис. 1.1 наведемо основні сфери оцінки фінансової діагностики діяльності підприємства:

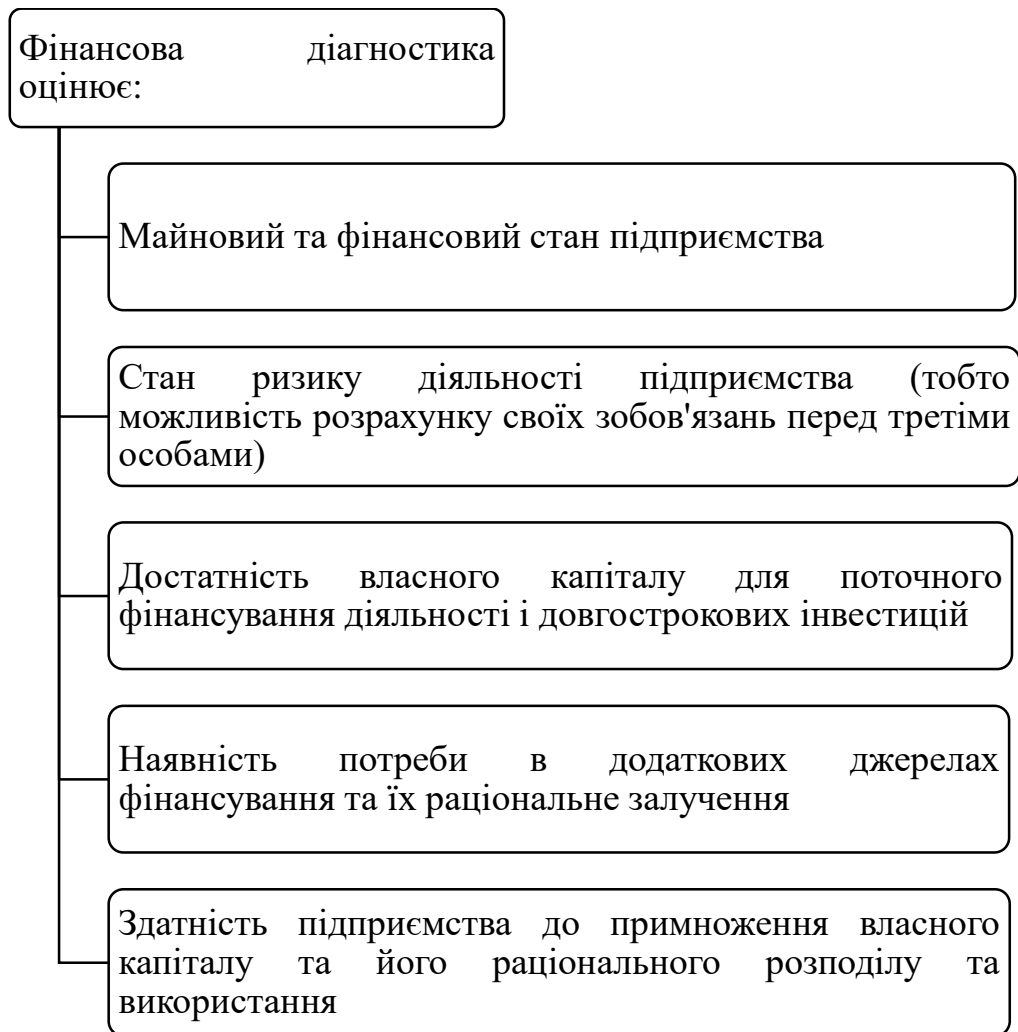

Рис. 1.1 Основні сфери фінансової діагностики

Джерело: складено автором на підставі джерел: [12]

Ефективність фінансової діагностики як інструмента управління залежить від дотримання його основних принципів: організації; системності; комплексності; об'єктивності; динамічності; точності; оперативності; ефективності; прогресивності. [24]

Розглянемо детальніше зміст кожного принципу:

- Принцип системності ґрунтується на загальному визначенні інформаційної системи управління, до якої належать підсистеми аналізу, обліку та контролю.
- Принцип комплексності полягає у дослідженні об'єкта як єдиної системи. Для забезпечення цього принципу необхідно залучати інформацію, яка характеризує внутрішні взаємозв'язки об'єкта та його взаємовідносини з

зовнішнім середовищем (державою, інвесторами, кредиторами, постачальниками, клієнтами).

- Принцип об'єктивності полягає у точності, достовірності та повноті первинної аналітичної інформації, яка буде використана при подальшій роботі.
- Принцип динамічності полягає у дослідженні фінансових ресурсів у динаміці. Це дозволить визначити й оцінити напрями та перспективи розвитку підприємства в цілому та за окремими підрозділами.
- Принцип точності базується на об'єктивній перевірці первинної інформації, правильності розрахунків та обґрунтованості висновків.
- Принцип оперативності забезпечує можливість здійснювати управління в момент здійснення господарської операції.
- Принцип ефективності реалізується у двох аспектах: 1) спрямованість аналізу на пошук додаткових резервів і напрямів підвищення ефективності діяльності; 2) витрати на проведення аналізу не повинні перевищувати ефект, отриманий у результаті впровадження розроблених заходів.
- Принцип прогресивності забезпечує здійснення пошуку резервів і шляхів підвищення ефективності використання фінансових, трудових і матеріальних ресурсів на основі сучасних технологій виробництва, високого рівня управління та організації праці.

Інформаційною базою для діагностики та розрахунку економічних показників діяльності підприємства є дані річної фінансової звітності підприємства: Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, дані статистичної звітності та інші оперативні дані підприємства. [12]

Діагностика, аналіз та оцінка фінансової звітності виконується фінансовими менеджерами підприємств, незалежними аудиторами, спеціалістами-аналітиками фондових бірж.

Діагностика фінансово-господарської діяльності є важливим інструментом управління фінансами та діяльністю підприємств. Вона дозволяє проводити

оцінку фінансової стійкості підприємства, виявляти проблемні моменти в діяльності та знаходити шляхи їх вирішення.

1.2. Методи діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства

У сучасній науковій літературі зустрічається значне різноманіття класифікацій видів фінансової діагностики та аналізу діяльності підприємств. [33] Однак не існує чіткої однозначності стосовно змісту окремих видів фінансової діагностики, її характеристики та застосування. Часто на підприємстві не правильно визначають необхідний вид діагностики фінансового стану, що в свою чергу суттєво впливає на подальші управлінські рішення та ефективність роботи усього підприємства в цілому.

Результати вивчення літературних джерел та власне бачення дають можливість сформуванню комплексної класифікації видів фінансового аналізу за сукупністю певних ознак, поданих на рис. 1.2.

Рис. 1.2 Класифікація видів фінансового аналізу

Джерело: складено автором на підставі джерел: [33]

Далі розглянемо коротку характеристику кожного із видів фінансового аналізу, наведених на рис. 1.2.

Залежно від суб'єктів розрізняють внутрішній і зовнішній фінансовий аналізи.

Внутрішній аналіз проводиться всередині підприємства на вимогу керівництва, та зазвичай проводиться аудитором, що працюють на підприємстві. Суб'єктами такого аналізу є різні підрозділи, зокрема: структурні підрозділи підприємства, відділ бухгалтерії, фінансовий та економічний відділ, центр управління персоналом та інші службові особи. [24]

Основний зміст цього аналізу:

- дослідження факторів формування фінансових результатів і рентабельності, беззбитковості продукції;
- дослідження майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства;
- дослідження ефективності використання власного капіталу;
- аналіз обґрунтування та реалізації бізнес-планів, аналіз системи маркетингу;
- вивчення бухгалтерської та оперативної інформації за окремими статтями;
- вивчення економічної ефективності управлінських рішень;
- аналіз адекватності політики у сфері менеджменту;
- розробка проектів управлінських рішень;
- проведення стратегічного (перспективного) аналізу;
- розробка фінансових прогнозів.

Основне призначення результатів внутрішнього фінансового аналізу – інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень у сфері фінансово-господарської діяльності підприємства. [36]

Зовнішній фінансовий аналіз здійснюється незалежними аудитором й окремими фірмами. Право на зовнішній незалежний аудит також має держава

(для контролю діяльності підприємства та дотримання усіх норм та законів), податкові та статистичні органи, інвестори, що планують інвестування в підприємство, фінансово-кредитні установи. Зовнішній аналіз є більш формалізований і менш деталізований.

Зовнішній аудит може бути двох форм: добровільним, та обов'язковим.

Добровільний аудит проводиться за ініціативи керівника підприємства чи уповноваженої особи, з метою незалежної діагностики фінансово-господарського стану підприємства.

Обов'язковий аудит передбачений відповідним законом, здійснюється систематично та без права на відмову. (відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 15 липня 1999 р.).

Основний зміст зовнішнього фінансового аналізу:

- аналіз абсолютних показників прибутку;
- аналіз відносних показників рентабельності;
- аналіз фінансового стану, фінансової стійкості, ліквідності балансу, платоспроможності підприємства;
- аналіз ефективності використання власного і позикового капіталу;
- нарощувати рівень кредитоспроможності;
- підвищувати рівень ділової та ринкової активності;
- покращувати ділову репутацію в бізнес-оточенні;
- економічна діагностика фінансового стану підприємства і рейтингова оцінка емітентів.

За об'єктами аналізу розрізняють : аналіз підприємства в цілому, аналіз підрозділів підприємства та аналіз окремих операцій.

Аналіз підприємства в цілому передбачає дослідження та діагностику фінансової діяльності підприємства загалом, без окремого аналізу його структурних підрозділів або окремих господарських операцій.

Аналіз структурних підрозділів здійснюється безпосередньо у визначених керівником підрозділах (до прикладу це аналіз бухгалтерського відділу, відділу

логістики, маркетингу чи збуту). Цей аналіз доцільно використовувати для оцінки роботи окремих підрозділів, виявлення проблем у їх функціонуванні та знаходження шляхів покращення їх роботи.

Аналіз окремих фінансових операцій полягає у аналізі та діагностиці підприємством операцій фінансового характеру, їх результатів та впливу на подальшу діяльність підприємства. Предметом цього аналізу можуть бути окремі операції, пов'язані з короткостроковими або довгостроковими фінансовими вкладеннями, операції з активами чи фінансовими ресурсами, операції з інвестування чи фінансування окремих проектів. [33]

За обсягом аналітичного дослідження розрізняють повний та тематичний фінансовий аналіз підприємства.

Повний (або його ще називають комплексний), фінансовий аналіз потрібен для проведення комплексного дослідження фінансової діяльності суб'єкта господарювання.

Тематичний аналіз досліджує окремі важливі напрямки на основі інформації про фінансовий стан підприємства. [33] Предметом тематичного аналізу є ефективність використання активів та фінансових ресурсів підприємства, ефективність та доцільність залучення фінансових ресурсів з додаткових джерел, оцінка стану фінансової стійкості та платоспроможності підприємства, оптимальність фінансової структури капіталу. [16]

Залежно від періоду проведення виділяють попередній, поточний (оперативний) та прогнозний фінансовий аналіз.

Попередній фінансовий аналіз пов'язаний з вивченням умов фінансової діяльності в цілому або здійснення окремих фінансових операцій підприємства. Наприклад, оцінка власної платоспроможності при необхідності отримання банківського кредиту. [16]

Поточний фінансовий аналіз проводиться в процесі оперативної діяльності господарюючого суб'єкта у поточному періоді (або одразу після закінчення процесу). За допомогою цього виду аналізу для запобігання неефективного функціонування підприємства здійснюється оперативне втручання в його

господарські процеси. [33] Його мета – своєчасно виявити недоліки та забезпечити оперативний вплив на фінансові операції. [36] Особливістю проведення оперативного аналізу є використання не звітної, а оперативної інформації – первісних бухгалтерських та інших документів, матеріалів контролю, спостереження, рапортів, нарядів тощо.

Перспективний аналіз, або іншими словами прогнозний аналіз, це аналіз майбутніх очікуваних результатів фінансово-господарської діяльності підприємства, забезпечує вирішення завдань стратегічного управління. Його головною метою є підготовка аналітичної інформації для подальшого прийняття обґрунтованих перспективних планів розвитку підприємства, а також реальної оцінки виконання раніше складених планів. [33]

Більшість науковців при побудові класифікації фінансового аналізу виділяють не лише загальноприйняті, вище перелічені види фінансового аналізу, а й, зокрема, наступні:

- За організаційною системою: централізовані та децентралізовані;
- За метою дослідження: діагностичний, комплексний, експрес-аналіз;
- За просторовою приналежністю: суб'єкт господарювання, регіональний, галузевий, загальнодержавний;
- За достатністю: недостатній, достатній, надлишковий;
- За періодичністю: перманентний, періодичний, разовий;
- За способом відбору даних для аналізу: статичний, динамічний;
- За часовим періодом: щоденний, щотижневий, щомісячний, щоквартальний, піврічний, річний. [33]

Фінансовий аналіз має різноманітну видову класифікацію. Варто зазначити, що кожен із вищезазначених видів фінансового аналізу значно відрізняється своїми властивостями та параметрами в залежності від цілей фінансового аналізу.

Звісно, фінансова діагностика є важливим інструментом для підприємств та інвесторів для оцінки фінансового стану та ефективності компанії. Це передбачає не тільки використання (або навіть поєднання) різних видів різних

фінансового аналізу та діагностики, а й використання спеціальних методів для аналізу фінансової звітності, коефіцієнтів та інших фінансових показників, щоб зрозуміти фінансовий стан і потенціал компанії.

Під методом у широкому розумінні мають на увазі сукупність взаємопов'язаних принципів, способів та прийомів дослідження. Метод можна розглядати з позиції як теорії, так і практики. Із позиції теорії метод науки відображається в її методології як вченні про принципи побудови, форми та способи наукового пізнання, з позиції практики – у сукупності конкретних прийомів, які дають змогу практично дослідити відповідні об'єкти або явища. [16]

Методи фінансової діагностики — це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства.

Міжнародна практика розробила певні методи діагностики фінансової звітності, які ґрунтуються на різноманітних абсолютних та відносних типових економічних показниках, що дають можливість не тільки проводити аналіз статей балансу підприємства, але і робити порівняльний аналіз по ряду підприємств окремої галузі господарства або таких, що займаються аналогічними видами діяльності. Це дозволяє визначати тенденції розвитку підприємства на перспективу, що має велике значення в практичній діяльності, оскільки підприємства здійснюють як довгострокове, так і середньострокове та поточне планування своєї діяльності.

Наразі немає затвердженої класифікації методичних способів і прийомів фінансової діагностики підприємства, але найчастіше використовують класифікації, де на першому рівні виокремлюються неформалізовані та формалізовані методи:

- неформалізовані методи діагностики (евристичні методи) ґрунтуються на описуванні аналітичних процедур на логічному рівні, а не на жорстких аналітичних взаємозв'язках та залежностях. До неформалізованих належать такі методи: експертних оцінок та

сценаріїв; психологічні; морфологічні; порівняльні; побудови системи показників; побудови системи аналітичних таблиць. [25]

- до формалізованих методів належать ті, в основу яких покладені жорстко формалізовані аналітичні залежності. Основні з них: арифметичні різниці; ланцюгові підстановки відсоткових чисел; дисконтування; балансовий; логарифмічний; інтегральний; простих та складних відсотків та інші. [25]

У практиці проведення фінансової діагностики також використовують наступну класифікацію методів:

- Метод читання звітності (вивчення абсолютних показників, представлених у звітності, шляхом читання звітності визначають майновий стан підприємства, коротко- і довгострокові інвестиції, джерела фінансування власного капіталу, оцінюються зв'язки між постачальниками і покупцями, виручка від діяльності та прибуток звітного року); [13]
- Метод вертикального аналізу (аналіз питомої ваги внутрішньої структури фінансової звітності); [13]
- Метод горизонтального аналізу (дозволяє визначити абсолютні і відносні зміни різних статей звітності у порівнянні з попереднім роком, півріччям чи кварталом);
- Метод аналізу тренду (аналіз тенденції розвитку підприємства за декілька років, що потребує користування індексами. Індекси – відносні величини, які характеризують зміну рівня певного явища порівняно з його рівнем, прийнятим за базу; бувають прості (базисні і ланцюгові) і складні (загальний і агрегатні). [2] За допомогою тренда формують можливі значення показників у майбутньому і здійснюють перспективний аналіз;
- Метод фінансових коефіцієнтів (фінансові коефіцієнти – це дані ефективності діяльності виробництва господарства, ділової

активності, ліквідності та фінансової стійкості аналізованого підприємства); [12]

- Метод факторного аналізу (аналіз впливу окремих факторів на узагальнюючий показник із допомогою детермінованого або стохастичного методів дослідження);
- Метод порівняльного аналізу (охоплює як внутрігосподарський аналіз за окремими показниками підприємства, так і міжгосподарський аналіз показників даного підприємства з показниками конкурентів).

Характерним для методів фінансової діагностики є розкладання та деталізація усіх систем та їх елементів, виявлення та визначення зв'язків елементів досліджуваної системи, визначення ступеня впливу факторів на елементи системи та оцінка аналітичних результатів дослідження. [16]

Таким чином, в ході діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства можуть використовуватись найрізноманітніші прийоми, методи та моделі аналізу. Їхня кількість та широта застосовування залежать від конкретних цілей діагностики та визначаються його завданнями в кожному конкретному випадку. [25]

1.3. Показники діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства

Показники діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства відіграють важливу роль, так як дають змогу визначити поточний стан діяльності, оцінити перспективи розвитку та запобігти загрозам, що можуть виникнути. Основним завданням в управлінні підприємством є оптимізація його роботи та усіх економічних показників діяльності, у тому числі ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності.

Під час діагностики фінансової звітності компаній аналітики найчастіше застосовують коефіцієнтний аналіз, результати якого, своєю чергою, можуть

бути підставою для готових бізнес-рішень, так і використовуватися в якості вхідних даних для подальших етапів дослідження. [31]

Аналіз фінансових коефіцієнтів (тобто - Ratio Analysis) - це використання взаємозалежностей і зіставлення різних статей балансу фінансової звітності з метою оцінки фінансового стану та результатів діяльності компанії.

Поглиблена діагностика фінансового стану передбачає розрахунок аналітичних коефіцієнтів, що дозволяють оцінити різні сторони діяльності підприємства такі як:

- майновий стан;
- ефективність використання капіталу;
- ліквідність та платоспроможність;
- фінансова стійкість;
- ділова активність та інвестиційна привабливість підприємства;
- грошові потоки підприємства;
- кредитоспроможність підприємства;
- ймовірність банкрутства. [25]

Залежно від мети діагностики, використовують різні фінансові показники та коефіцієнти, а саме:

1) абсолютні показники, що дають змогу зробити висновки про джерела залучення коштів, напрямки їх вкладення, джерела надходження грошових коштів, величину отриманого прибутку, систему розподілу дивідендів;

2) порівняльні процентні показники для читання фінансової звітності та виявлення відхилень за її важливими статтями;

3) аналіз горизонтальних процентних змін, що характеризують зміну окремих статей фінансової звітності за рік або ряд років (наприклад, чистих продажів, собівартості реалізованої продукції, валового прибутку, чистого прибутку, виробничих витрат тощо); [25]

4) аналіз вертикальних процентних змін, що передбачає співвідношення показників різних статей до одної вибраної статті;

5) порівняльний аналіз із метою зіставлення окремих показників діяльності своєї фірми з показниками фірм-конкурентів однієї галузі та приблизно однаковими доходами. Цей аналіз дає змогу виявити стратегію конкурентів і перспективи їх розвитку.

6) порівняння зі середньогалузевими показниками, що відображають стійкість фірми на ринку. Його здійснюють із допомогою загальних змін стану господарської кон'юнктури у даній галузі й економіці країни в цілому, а саме рівня цін, динаміки процентної ставки, рівня забезпечення сировиною і матеріалами;

7) аналіз показників шляхом використання фінансових коефіцієнтів, розрахунок яких ґрунтований на відповідних співвідношеннях між окремими статтями звітності. [16]

Розглянемо детальніше деякі коефіцієнти.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності. (англомовний варіант - Cash Ratio). Це співвідношення найбільш ліквідної частини активів і поточних (короткострокових) зобов'язань. До найбільш ліквідної частини зазвичай належать грошові кошти та їх еквіваленти. Цей показник демонструє, яку частку поточних зобов'язань компанія зможе погасити негайно, у разі потреби.

Варто зазначити, що нормативними показниками економісти вважають коефіцієнти від 0,1 до 0,2. Низьке значення коефіцієнту вказує на те, що підприємство не здатне розраховуватися з боргами у випадку, якщо їх термін настане незабаром. Якщо ж, значення коефіцієнта значно більше за нормативне, то це вказує на проблеми всередині компанії, зазвичай воно свідчить про неефективну політику управління своїми фінансовими ресурсами. Тому занадто високий показник абсолютної ліквідності говорить про те, що значна частина капіталу відволікається на формування непродуктивних активів. [11]

У випадку, коли значення цього коефіцієнта знаходиться за межами норми, підприємству доцільно:

- Залучити та скористатися позиковими коштами, реалізувати частину зайвих активів для збільшення суми найбільш ліквідних активів;

- або підприємство може вкласти частину своїх фінансових ресурсів у виробничо-збутову діяльність або інвестувати у проекти, що в майбутньому зможуть принести дохід.

Коефіцієнт прибутковості (рентабельності). Він відображає здатність підприємства генерувати доходи та прибутки. Прикладом показників даної групи є чиста марж (валова рентабельність) - відношення валового прибутку до валової виручки. Цей коефіцієнт показує реальну прибутковість бізнесу. [11]

За думкою економістів, не існує єдиного нормативного значення коефіцієнта рентабельності для підприємств. Розраховуючи цей показник важливо аналізувати його динаміку, тобто зміну показника у різні періоди та зіставлення їх для подальшого порівняння. Крім цього, важливим є також порівняння показника рентабельності своєї компанії та компанії конкурентів (але тут потрібно врахувати, що розмір доходів та суми активів компаній має бути на одному рівні). Чим вищий коефіцієнт рентабельності, тим більш ефективним є управління фінансово-господарською діяльністю та діяльністю підприємства в цілому.

Також, важливо зазначити, що тримають дискусії щодо існування від'ємного значення коефіцієнта рентабельності. Деякі економісти стверджують, що, у разі чистого збитку необхідно ставити нуль і окремо розрахувати показники вже збитковості, інші – вважають, що підхід щодо розрахунку збитковості неправильний, адже існує поняття від'ємної рентабельності. [11]

У будь-якому разі, якщо значення такого коефіцієнта знаходиться поза межами нормативних значень, підприємству слід оптимізувати структуру своїх активів, скоротити їх обсяг, провести детальний аналіз витрат підприємства, визначити, які чинники внутрішнього та зовнішнього середовища впливають на роботу підприємства та максимально знизити суми витрат для оптимізації рентабельності.

Коефіцієнт фінансової стійкості. Значення цього коефіцієнту показують реальну здатність підприємства залишатися платоспроможним у довгостроковій перспективі.

Формула розрахунку коефіцієнта фінансової стійкості це: співвідношення суми власного капіталу і довгострокових зобов'язань до суми пасивів.

Нормативне значення коефіцієнта фінансової стійкості знаходиться в межах 0,7-0,9. Якщо значення більше за норму – це не є нормальним для активних компаній, адже короткострокові зобов'язання формуються постійно. Якщо ж значення нижче норми – то це говорить про суттєвий ризик втратити платоспроможність.

У випадку, якщо коефіцієнт фінансової стійкості нижче норми, підприємство може збільшити суми власного капіталу (за рахунок емісії нових акцій, реінвестування прибутку, знаходження додаткових джерел фінансування) або збільшити суму довгострокових позикових коштів за рахунок отримання кредитів.

Показник фінансової автономії. Один з найбільш важливих коефіцієнтів фінансової стійкості. Він визначається співвідношенням власного капіталу компанії до всіх фінансових ресурсів. Значення цього показника говорить про те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів. [11]

Нормативне значення цього показника знаходиться в межах 0,4 - 0,6. Низьке значення коефіцієнту говорити про високий рівень фінансових ризиків та низький рівень фінансової стійкості підприємства (що погано для підприємства у перспективі). Якщо ж значення показника фінансової автономії вище за нормативне значення, то підприємство використовує не весь свій потенціал.

Варто зазначити, що для різних галузей нормативне значення коефіцієнтів буде відрізнятися. У таблиці 1.1. наведено нормативні значення коефіцієнтів для сфери сільського господарства, виробництва харчових продуктів та переробних галузей, для посередників, оптових, роздрібних продавців та інших галузей.

Таблиця 1.1.

Нормативне значення фінансової автономії для різних сфер діяльності

Показник	Сільське господарство	Виробництво харчових продуктів та переробні галузі	Посередники, оптові та роздрібні продавці	Інші галузі
Коефіцієнт фінансової автономії	≥ 0.5	≥ 0.5	≥ 0.3	≥ 0.5

Джерело: [11]

Для врегулювання цього показника та вирішення проблем доцільно залучати додаткові позикові кошти та скористатися розрахунком ефекту фінансового левереджа (фінансового важеля). Це дозволить отримати дані про те, на скільки підвищиться рентабельність власного капіталу підприємства за рахунок залучення позикових коштів.

Фондовіддача. Показник групи ділової активності компанії, що визначає ефективність використання основних засобів підприємства. Значення показника говорить про те, скільки продукції вироблено та скільки надано послуг на кожен гривню фінансових ресурсів вкладену в основні засоби. [11]

Як такого нормативного значення для цього показника не існує. До того ж, значення нормативного показника знову ж таки відрізнятиметься залежно від галузі. Але якщо розглядати показник у динаміці, то поступове підвищення ефективності використання основних засобів підприємства протягом певного періоду свідчатиме про ефективну політику використання основних засобів виробництва.

Оборотність запасів. Показник ділової активності, що характеризує якість управління запасами виробництва. Показник розраховується як співвідношення собівартості продукції до середньорічної суми запасів, далі значення показника є кількістю оборотів, що здійснили виробничі запаси за рік часу.

Нормативне значення коефіцієнту оборотності запасів залежить також від галузі, типу продукції, ринкового попиту та характеру самого бізнесу. У таблиці 1.2 приведено приблизні нормативні значення коефіцієнтів.

Таблиця 1.2

Нормативні значення коефіцієнтів оборотності запасів для різних галузей

	Сільське господарство	Харчові продукти та переробна галузь	Оптові та роздрібні торговці, посередники	Товари широкого вжитку	Предмети розкоші та ювелірні вироби
Оборотність запасів на рік	3-6	4,5-8	8-18	9	1-2

Джерело: сформовано автором на підставі проаналізованих джерел

Для того, щоб підприємство здійснювало ефективну політику управління запасами, рівень виробничих запасів повинен забезпечувати безперебійну роботу підрозділів підприємства та усього підприємства в цілому. При цьому, частка коштів, що витрачається на обслуговування цих виробничих запасів не має перевищувати сам ефект від реалізації цих запасів.[11]

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «БЕРДИЧІВСЬКА ФАБРИКА ОДЯГУ»

2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»

Приватне акціонерне товариство "Бердичівська фабрика одягу" зареєстровано 3 серпня 1995 року за юридичною адресою місто Бердичів, площа Соборна ½. Кінцевим бенефіціарним власником товариства є Лоссон Жерар, Жустін, Жозеф. Керівник підприємства - Кучевська Елла Євгенівна, а головний бухгалтер Сергєєва Валентина Володимирівна.

ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» - комерційне підприємство. Основна мета існування - здійснювати господарські операції та угоди з купівлі-продажу товарів з метою отримання максимального прибутку за наявних ресурсів.

За належністю капіталу фабрика є підприємством з іноземними інвестиціями (відповідно до законодавства України, а саме Закону України «Про акціонерні товариства», іноземна інвестиція в статутному фонді підприємства має становити щонайменше 10% від усього статутного капіталу). [6]

Вищим органом управління є загальні збори акціонерів. Збори акціонерів здійснюють правління підприємством, також до їх компетенції входить обрання членів наглядової ради, ревізійної комісії та правління товариства (директора). [27] Збори акціонерів вирішують питання щодо внесення змін у Статут підприємства, зміна типу підприємства, розміщення акцій компанії, вирішення питань щодо статутного капіталу або ж про припинення та ліквідацію діяльності.

Метою діяльності підприємства є здійснення господарських операцій з метою одержання прибутку. Предметом діяльності товариства є:

- виробництво та збут верхнього чоловічого одягу закордон та частково на території України;

- ведення ефективної зовнішньоекономічної діяльності з можливістю укладання контрактів з іноземними компаніями-замовниками;
- постачання продукції, виконання робіт на замовлення;
- сприяння соціально-економічному розвитку працівників підприємства;
- оптова та роздрібна торгівля товарами власного виробництва на території України.

Статутний капітал підприємства - 1 585 028.50 гривень. Акціонером з найбільшою часткою акцій є румунська компанія Formens SRL, яка наразі володіє 81.0% акцій. [37]

Код з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців – 00309105. Класифікаційний код за видом економічної діяльності (тобто КВЕД) - 14.13 Виробництво іншого верхнього одягу (Секція С: Переробна промисловість), а також: 46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту, 46.42 Оптова торгівля одягом і взуттям, 47.71 Роздрібна торгівля одягом у спеціалізованих магазинах, 49.41 Вантажний автомобільний транспорт.

Галузь економіки – легка промисловість, швейне виробництво.

ПРАТ "Бердичівська фабрика одягу" спеціалізується на виготовленні чоловічого одягу. Це пальта, костюми, піджаки, брюки, іноді навіть фраки. Підприємство випускає одяг на внутрішній ринок України (але частка продукції досить невелика, близько 10%) та закордон. Технологія виготовлення, пошиття та якість продукції відповідають європейським стандартам, зокрема це стандарти OEKO-TEX® Standard 100 (щодо безпечності одягу та обмеження вмісту шкідливих речовин у ньому), ISO 9001 (основний міжнародний стандарт управління якістю) та EN 13402 (міжнародний стандарт щодо визначення розмірів одягу).

Підприємство здійснює ефективну зовнішньоекономічну діяльність, укладаючи договори та контракти з відомими європейськими фірмами, такі як:

"Канда" - Німеччина, "Бервін" - Англія, "МЕХХ", "Лабелс" - Нідерланди, "ЗАРА" - Іспанія, "Брага" - Угорщина та інші.

ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» має лінійно-функціональну організаційну структуру управління (Рис.2.1), це організаційна структура, в основу якої покладено розподіл повноважень та відповідальності за функціями управління і прийняття рішень по вертикалі. Така організаційна структура здійснює управління підприємством за лінійною схемою, а функціональні підрозділи підприємства допомагають лінійним керівникам вирішувати управлінські завдання.

Рис. 2.1. Організаційна структура підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»

Джерело: сформовано автором

Лінійно-функціональна організаційна структура є найефективнішою та найзручнішою структурою управління підприємством так як поєднує у собі елементи лінійного управління організацією та функціонального управління.

Ієрархічність такої системи забезпечує швидку реакцію керівників на зміни чи загрози, своєчасне прийняття управлінських рішень щодо усунення можливих загроз та сприяє спеціалізації і підвищенню ефективності роботи функціональних підрозділів.

Керівництво підприємством здійснює Голова правління. У свою чергу голова управління має у підпорядкуванні директора з виробництва, який безпосередньо керує виробничо-технічним відділом та виробничими процесами на підприємстві; комерційний директор, що займається процесом реалізації та збуту продукції, а також здійснює керування безпосередньо відділом зовнішньо-економічної діяльності, відділом постачання та збуту та відповідальний за склад готової продукції. Технічний директор на підприємстві здійснює керівництво механіко-енергетичною службою, відділом автоматизованої системи управління (АСУ) та котельнею. У безпосередньому підпорядкуванні Голови правління знаходяться основні відділи підприємства: планово-економічний відділ, головний бухгалтер та бухгалтерія.

Планово-економічний відділ здійснює роботу з економічного планування на підприємстві, займається розрахунками основних економічних показників діяльності, займається питаннями заробітної плати, матеріального та морального стимулювання працівників, здійснює комплексний аналіз діяльності підприємства, забезпечує розробку пропозицій по ефективному використанню виробничих потужностей, підвищенню рентабельності виробництва.

Відділ технічного контролю забезпечує контроль за виконанням поставлених завдань, забезпечує ритмічну та безперебійну роботу всіх функціональних підрозділів підприємства, проводить нормування та організацію праці робітників всіх цехів, забезпечує технічну підготовку виробництва.

Бухгалтерія здійснює організацію бухгалтерського обліку та звітності господарсько-фінансової діяльності підприємства.

Головний економіст на підприємстві відповідає за реалізацію основної мети діяльності підприємства - тобто одержання максимального прибутку за наявних ресурсів підприємства.

Заступник з питань маркетингу та відділ маркетингу займаються розробкою маркетингової стратегії підприємства, рекламної кампанії, досліджують ринок товарів та вживають необхідні заходи щодо підвищення ефективності маркетингової політики.

За виконання виробничої та науково-технічної цілі відповідає головний технолог. Він розробляє технічну політику підприємства, сприяє прискоренню освоєння у виробництві нових технологічних процесів, керує роботою виробничих цехів, контролює виконання планів та визначає стратегічні напрямки, які стосуються розробки інноваційних продуктів. Головний інженер відповідає за забезпечення виробництва допоміжними підрозділами. Головному інженерові підпорядковані головний механік, головний енергетик, керівник ремонтного цеху.

Підприємство у своїй діяльності використовує високотехнологічне та новітнє обладнання відомих іноземних виробників, що дозволяє якісно та швидко здійснювати виробничу діяльність. До прикладу, для розкрою швейних виробів підприємство використовує автоматичні розкрійні машини американської фірми "Гербер", німецької "Бриссай", австрійської "Файт", японської "Джукі", "Ямато" та "Брайзер".

Загальна площа підприємства становить 1,3 га, а виробничі площі пошивочних потоків - 4070 м². Загальна чисельність працюючих - 725 чоловік.

Основними виробничими підрозділами підприємства є: експериментальний цех, підготовчо-розкрійне виробництво та пошивочні потоки. На фабриці працює 9 пошивочних бригад.

2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»

Для подальшої діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» було розглянуто бухгалтерські та фінансові звіти компанії, графіки, таблиці балансів та актуальну

інформацію про сучасний стан підприємства. Дані про фінансову та бухгалтерську звітність дозволяють відслідковувати динаміку розвитку підприємства та робити висновки щодо його діяльності.

Для діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства за основу були взяті фінансові показники трьох років: 2022, 2021 та 2020, [7-9; 37].

Основні засоби. Це матеріальні активи, які підприємство використовує у процесі виробництва товарів, виконання робіт і надання послуг. До цих активів також входять приміщення, що здаються в оренду, або ті, що використовуються для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу). [22]

Таблиця 2.1

Основні засоби ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)

Основні засоби	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
2020	40 166.00	38 248.00
2021	38 248.00	36 516.00
2022	36 516.00	35 177.00

Джерело: [7-9; 37]

Первісна вартість основних засобів. Усі основні засоби підприємства мають бути внесені в баланс за своєю первісною вартістю – фактичною собівартістю необоротних активів у сумі грошових коштів або вартості інших активів, сплачених, витрачених для придбання необоротних активів. [22]

Таблиця 2.2

Первісна вартість основних засобів ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)

Первісна вартість основних засобів	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
2020	81 768.00	83 073.00
2021	83 073.00	83 276.00
2022	83 276.00	84 573.00

Джерело: [7-9; 37]

Виробничі запаси. Вони фіксуються у балансі та показують вартість запасів сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари для упакування, будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання в ході нормального операційного циклу. [22]

Таблиця 2.3

Виробничі запаси ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)

Виробничі запаси	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
2020	1 231.00	977.00
2021	977.00	1 009.00
2022	1 009.00	399.00

Джерело: [7-9; 37]

Готова продукція. Це запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які вже пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів і відповідають технічним умовам і міжнародним стандартам. Також на складі зберігається продукція, що не відповідає наведеним вимогам (крім бракованої), та роботи, які не прийняті замовником, тоді такі категорії товарів та послуг обліковуються у балансі як незавершене виробництво. Незавершене виробництво – витрати на незавершене виробництво і незавершені роботи (послуги), а також вартість напівфабрикатів власного виробництва. [22]

Таблиця 2.4

Готова продукція ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)

Готова продукція	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
2020	6 166.00	6 321.00
2021	6 321.00	5 075.00
2022	5 075.00	5 381.00

Джерело: [7-9; 37]

Таблиця 2.5

Незавершене виробництво ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)

Незавершене виробництво	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
2020	2.00	3.00
2021	3.00	1.00
2022	1.00	-

Джерело: [7-9; 37]

Дебіторська заборгованість відображається як заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги, тобто це заборгованість контрагентів перед підприємством. (на відміну від кредиторської, де заборгованість підприємства перед контрагентами).

Таблиця 2.6

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари та послуги ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари та послуги	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
2020	1 075.00	839.00
2021	839.00	193.00
2022	193.00	573.00

Джерело: [7-9; 37]

Статутний капітал, додатковий капітал, резервний капітал, пайовий капітал, нерозподілений прибуток, неоплачений капітал, вилучений капітал – усе це склад власного капіталу підприємства. Власний капітал забезпечує підприємству довгострокову фінансову стабільність на ринку та платоспроможність.

Показники власного капіталу підприємства дають змогу розрахувати важливі показники для оцінки ефективності роботи підприємства, зокрема це показник фінансової стійкості та фінансової незалежності.

Таблиця 2.7

**Власний та додатковий капітал, нерозподілений прибуток ПРАТ
«Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)**

	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
- Власний капітал		
2020	1 585.00	1 585.00
2021	1 585.00	1 585.00
2022	1 585.00	1 585.00
- Додатковий капітал		
2020	7 041.00	7 041.00
2021	7 041.00	7 041.00
2022	7 041.00	7 041.00
- Нерозподілений прибуток		
2020	23 940.00	23 611.00
2021	23 611.00	13 485.00
2022	13 485.00	8 708.00

Джерело: [7-9; 37]

Кредиторська заборгованість відображається у балансі у вигляді довгострокової заборгованості за товарами, продукцією чи послугами, у вигляді заборгованості з розрахунками з бюджетом, у вигляді заборгованості з розрахунками з оплати праці, страхування, за розрахунками з учасниками, з страховою діяльністю.

Таблиця 2.8

**Кредиторська заборгованість за продукцію, товари, послуги та інше
ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)**

Кредиторська заборгованість за:	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
- продукцію, товари, послуги		
2020	16 447.00	13 499.00
2021	13 499.00	27 472.00

Продовження табл.2.8

2022	27 472.00	26 925.00
- розрахунки з бюджетом		
2020	970.00	1 238.00
2021	1 238.00	1 257.00
2022	1 257.00	1 256.00
- розрахунки з оплати праці		
2020	3 565.00	4 159.00
2021	4 159.00	4 788.00
2022	4 788.00	4 989.00
- розрахунки зі страхування		
2020	1 082.00	1 232.00
2021	1 232.00	1 394.00
2022	1 394.00	1 180.00

Джерело: [7-9; 37]

Таблиця 2.9

Баланс ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)

Баланс	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
2020	54 632.00	53 484.00
2021	53 484.00	57 853.00
2022	57 853.00	51 684.00

Джерело: [7-9; 37]

Фінансові результати підприємства є різницею між доходами, отриманими за виробничу діяльність, та витратами на цю діяльність за певний період. Якщо різниця позитивна – це означає одержання прибутку компанії, якщо різниця негативна – збиток, іноді ще буває нульовий результат. Фінансовий результат завжди вартісний показник.

Також важливим показником є валовий прибуток підприємства, так як використовується для розрахунку валової рентабельності підприємства і показує ефективність політики ціноутворення та ефективність прибутковості бізнесу.

Таблиця 2.10

Фінансові результати ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)

	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Чистий дохід від реалізації продукції	112 996.00	117 823.00	130 137.00
Собівартість реалізованої продукції	89 030.00	105 469.00	112 283.00
Валовий прибуток	23 966.00	12 354.00	17 854.00
Інші операційні доходи	417.00	238.00	980.00

Джерело: [7-9; 37]

Операційні витрати підприємства включають у себе декілька груп витрат:

- 1) матеріальні витрати;
- 2) витрати на оплату праці;
- 3) відрахування на соціальні заходи;
- 4) амортизацію;
- 5) інші операційні витрати.

Облік та діагностика операційних витрат дозволяють підприємству контролювати витрати пов'язані з закупівлею матеріалів, оплатою оренди та праці, раціонально використовувати кошти та уникати непередбачуваних витрат. Також аналіз цих витрат може бути важливим елементом при формуванні бюджету чи створенні бізнес-плану підприємства.

Таблиця 2.11

Елементи операційних витрат ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)

	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Матеріальні затрати	10 634.00	14 810.00	18 269.00

Продовження табл.2.11

Витрати на оплату праці	67 204.00	76 948.00	80 802.00
Амортизація	3 363.00	3 020.00	2 653.00
Відрахування на соціальні заходи	17 908.00	17 160.00	15 245.00
Інші операційні витрати	1 296.00	1 068.00	2 485.00

Джерело: [7-9; 37]

Тепер, на основі цих даних розрахуємо основні економічні коефіцієнти, що допоможуть у прийнятті управлінських рішень щодо покращення діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства та поліпшення його роботи в цілому.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, як зазначалося раніше, це співвідношення найбільш ліквідної частини активів і поточних (короткострокових) зобов'язань. Розрахуємо цей показник маючи данні про гроші та їх еквіваленти та поточні зобов'язання.

Таблиця 2.12

Гроші та їх еквіваленти, поточні зобов'язання ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)

	2020	2021	2022
Гроші та їх еквіваленти	182.00	8 854.00	187.00
Поточні зобов'язання	20 128.00	34 911.00	34 350.00

Джерело: [7-9; 37]

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (2022 р.) = Грошові кошти та грошові еквіваленти/ Поточні зобов'язання

$$\text{Ліквідність (2020 рік)} = 182 / 20\,128 = 0,009$$

$$\text{Ліквідність (2021 рік)} = 8\,854 / 34\,911 = 0,253$$

$$\text{Ліквідність (2022 рік)} = 187 / 34\,350 = 0,005$$

Далі, на основі даних фінансової звітності за останні 3 роки, визначимо основні коефіцієнти рентабельності, такі як коефіцієнт валової рентабельності та коефіцієнт рентабельності продажів:

Таблиця 2.13

**Чистий дохід, валовий прибуток та чистий прибуток ПРАТ
«Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)**

	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції	112 996.00	117 823.00	130 137.00
Валовий прибуток	23 966.00	12 354.00	17 854.00
Чистий прибуток	329.00	10 126.00	3 372.00

Джерело: [7-9; 37]

Показник валової рентабельності визначається у відсотках, шляхом ділення валового прибутку підприємства на чистий дохід від реалізації товарів чи послуг:

$$\text{Валова рентабельність (2020 рік)} = 23\,966 / 112\,996 * 100\% = 21,2\%$$

$$\text{Валова рентабельність (2021 рік)} = 12\,354 / 117\,823 * 100\% = 10,4\%$$

$$\text{Валова рентабельність (2022 рік)} = 17\,854 / 130\,137 * 100\% = 13,7\%$$

Далі розрахуємо коефіцієнти рентабельності продажів шляхом ділення чистого прибутку підприємства на чистий дохід від реалізації товарів та послуг:

$$\text{Рентабельність продажів (2020 рік)} = 3\,372 / 130\,137 * 100\% = 2,59\%$$

$$\text{Рентабельність продажів (2021 рік)} = 10\,126 / 117\,823 * 100\% = 8,59\%$$

$$\text{Рентабельність продажів (2022 рік)} = 329 / 112\,996 * 100\% = 0,29\%$$

Коефіцієнт фінансової стійкості дозволить зробити висновок про здатність компанії залишатися платоспроможною в довгостроковій перспективі. Розрахуємо його маючи данні про власний та резервний капітал, данні про довгострокові зобов'язання та стан балансу:

Таблиця 2.14

**Власний капітал та резерви, довгострокові зобов'язання ПРАТ
«Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)**

	2020	2021	2022
Власний капітал і резерви	32 237.00	22 111.00	17 334.00
Довгострокові зобов'язання	1 119.00	831.00	831.00 (на початок звітнього періоду)
Баланс (Пасив)	53 484.00	57 853.00	51 684.00

Джерело: [7-9; 37]

Фінансова стійкість (2020 рік) = $(32\,237 + 1\,119) / 53\,484 = 0,62$

Фінансова стійкість (2021 рік) = $(22\,111 + 831) / 57\,853 = 0,39$

Фінансова стійкість (2022 рік) = $(17\,334 + 831) / 51\,684 = 0,35$

Показник фінансової автономії - важливий коефіцієнтів фінансової стійкості. Визначимо, яку частку активів підприємство має можливість профінансувати за власний рахунок:

Коефіцієнт фінансової незалежності (2020 рік) = $32\,237 / 53\,484 = 0,60$

Коефіцієнт фінансової незалежності (2021 рік) = $22\,111 / 57\,853 = 0,38$

Коефіцієнт фінансової незалежності (2022 рік) = $17\,334 / 51\,684 = 0,33$

Фондовіддача. Розрахуємо ефективність використання основних фондів підприємства:

Таблиця 2.15

**Чистий дохід, залишкова сума основних засобів ПРАТ «Бердичівська
фабрика одягу» (тис. доларів)**

	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції	112 996.00	117 823.00	130 137.00

Продовження табл.2.15

Залишкова сума основних засобів	40 166.00 (на початок року)	38 248.00 (на початок року)	36 516.00 (на початок року)
	38 248.00 (на кінець року)	36 516.00 (на кінець року)	35 177.00 (на кінець року)

Джерело: [7-9; 37]

$$\text{Фондовіддача (2020)} = 112\,996 / 0,5 * (40\,166 + 38\,248) = 2,88$$

$$\text{Фондовіддача (2021)} = 117\,823 / 0,5 * (38\,248 + 36\,516) = 3,15$$

$$\text{Фондовіддача (2022)} = 130\,137 / 0,5 * (36\,516 + 35\,177) = 3,63$$

І останній коефіцієнт - оборотність запасів. Як зазначалося раніше, ефективна політика управління запасами означає, що поточний рівень виробничих запасів (також незавершеного виробництва, готової продукції та іншого) забезпечує безперебійність процесу виробництва і збуту товарів і послуг. Запаси не мають бути надлишкові, але й їх нестача не свідчить про ефективну політику управління запасами.

Таблиця 2.16

**Собівартість продукції та вартість запасів ПРАТ «Бердичівська
фабрика одягу» (тис. доларів)**

	2020	2021	2022
Собівартість	89 030.00	105 469.00	112 283.00
Вартість запасів	7 399.00 (на початок року)	7 301.00 (на початок року)	6 085.00 (на початок року)
	7 301.00 (на кінець року)	6 085.00 (на кінець року)	5 780.00 (на кінець року)

Джерело: [7-9; 37]

$$\text{Оборотність запасів (2020 рік)} = 89\,030 / (14\,700 / 2) = 12,11$$

$$\text{Оборотність запасів (2021 рік)} = 105\,469 / (13\,386 / 2) = 15,75$$

$$\text{Оборотність запасів (2022 рік)} = 112\,283 / (11\,865 / 2) = 18,92$$

2.3. Оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»

У розділі 2.2 ми досліджували основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства, у тому числі: основні засоби підприємства, виробничі запаси, готову продукцію, дебіторську заборгованість за продукцію, товари та послуги, капітал (власний та додатковий), поточну кредиторську заборгованість, основні фінансові результати та операційні витрати. Також, на основі даних бухгалтерських звітів та звітів про фінансові результати ми розрахували основні фінансові коефіцієнти, що характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства ПРАТ «Бердичівська швейна фабрика».

У цьому розділі, на основі даних бухгалтерських звітів, звітів про фінансові результати та фінансових коефіцієнтів, ми оцінимо фінансово-господарську діяльність підприємства та оцінимо подальші перспективи розвитку.

Чистий дохід підприємства від реалізації продукції збільшувався поспіль у 2020, 2021 та 2022 році, що свідчить про ефективність основної діяльності підприємства.

Таблиця 2.17

Зміна чистого доходу від реалізації продукції ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» (тис. доларів)

Рік	Чистий дохід від реалізації продукції	%
2020	112 996.00	-
2021	117 823.00	4,09%
2022	130 137.00	9,46%

Джерело: розроблено автором на підставі джерел [7-9; 37].

У 2021 році кредиторська заборгованість на кінець звітного періоду зросла у два рази, що вказує на збільшення зобов'язань та зменшення активів підприємства, натомість, вже у 2022 році кредиторська заборгованість зменшилася на 2% порівняно з початком звітного періоду.

Валовий прибуток підприємства є різницею між виручкою від реалізації та собівартістю продажів, та показує ефективність продажів. Найкращий показник валового прибутку був у 2020 році, а найгірший у 2021.

Оцінюючи платоспроможність підприємства, слід враховувати загальний коефіцієнт покриття (поточна ліквідність), тобто відношення поточних активів до поточних зобов'язань підприємства. Це індикатор здатності компанії відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою оборотних активів.

Таблиця 2.18

Коефіцієнт покриття ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»

Рік	Коефіцієнт покриття
2020	0,68
2021	0,59
2022	0,46

Джерело: розроблено автором

Нормативне значення коефіцієнта покриття > 1 . Коефіцієнт покриття у підприємства зменшується три роки поспіль і менше 1, що може свідчити про проблемний стан платоспроможності, адже оборотних активів недостатньо для того, щоб відповісти за поточними зобов'язаннями.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, його нормативне значення від 0,1 до 0,2. У 2020 та 2022 році коефіцієнт абсолютної ліквідності менше мінімального нормативного значення, що вказувало на те, що компанія не могла вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів наставав незабаром.

Таблиця 2.19

Коефіцієнт абсолютної ліквідності ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»

Рік	Коефіцієнт ліквідності
2020	0,009
2021	0,253
2022	0,005

Джерело: розраховано автором на підставі даних фінансової звітності

У цьому випадку підприємству буде доречно збільшити грошові кошти на рахунку для збільшення абсолютної ліквідності. А у 2021 році коефіцієнт ліквідності був трішки більше нормативного значення, але не критично.

Аналізуючи коефіцієнти рентабельності продажів, можна зазначити, що у 2021 році показники були найкращими – 8,59%. Високе значення цього коефіцієнту говорить про сильне ринкове положення та ефективне управління. У 2020 та 2022 році ці показники були нижчими, та становили 2,59% та 0,29% відповідно. Для підвищення рентабельності продажів слід було оптимізувати структури фінансових ресурсів і знизити вартість їх залучення та знизити витрати на виробництво продукції.

Одна з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства — його стабільність діяльності, вона характеризується співвідношенням власних та залучених коштів. Нормативне значення знаходиться в межах 0,7- 0,9. Фінансова стійкість підприємства упродовж трьох років була нижчою за нормативне значення, і набула тенденцію зменшення, що говорить про недостатню фінансову стійкість в довгостроковій перспективі.

Таблиця 2.20

Фінансова стійкість підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»

Рік	Значення коефіцієнту
2020	0,62
2021	0,39
2022	0,35

Джерело: розроблено автором

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії). Нормативне значення цього показника знаходиться в межах 0,4 - 0,6. Упродовж 2020-2022 року знову виділяється тенденція зменшення цього показника з 0,60% до 0,33%, таке значення свідчить про збільшення рівня фінансових ризиків підприємства.

Натомість, інший показник, що характеризує фінансову стійкість підприємства – фондоддача, навпаки набув тенденції збільшення за останні три

роки. Коефіцієнт збільшився з 2,88% до 3,63%, саме цей показник свідчить про ефективність використання основних засобів підприємства, тобто скільки вироблено продукції на кожну вкладену гривню фінансових ресурсів у основні засоби.

Оцінюючи ефективність підприємства у питанні управління запасами слід враховувати та оцінювати коефіцієнт оборотності запасів. Він показує, скільки оборотів запаси здійснили за рік. Значення показника коливається, залежно від сфери діяльності компанії. Низький коефіцієнт оборотності запасів може бути ознакою слабких продажів чи надлишкових запасів. Високий коефіцієнт оборотності свідчить про високі продажі, але також може вказувати на недостатній рівень запасів.

Таблиця 2.21

Коефіцієнт оборотності запасів ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»

Рік	Коефіцієнт оборотності запасів	Вартість запасів
2020	12,11	7 399.00 (на початок року) 7 301.00 (на кінець року)
2021	15,75	7 301.00 (на початок року) 6 085.00 (на кінець року)
2022	18,92	6 085.00 (на початок року) 5 780.00 (на кінець року)

Джерело: розроблено автором на підставі джерел [7-9; 37].

Різниця вартості запасів на початок та на кінець року свідчить про відсутність надлишкових запасів, натомість високий коефіцієнт оборотності запасів, з тенденцією збільшення, може свідчити про недостатній рівень запасів підприємства.

Розробка рекомендацій та визначення шляхів удосконалення діагностики показників фінансово-господарської діяльності залежить не тільки від якісно розрахованих коефіцієнтів фінансово-господарської діяльності та формування висновків до них, а й від загального аналізу діяльності підприємства з огляду впливів факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, особливостей

функціонування підприємства, політичної ситуації у країні та положенні на ринку серед конкурентів.

Для того, щоб запропонувати раціональні та ефективні шляхи удосконалення діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» доцільно провести SWOT-аналіз підприємства.

SWOT-аналіз – метод оцінки реального становища підприємства на ринку, аналізу внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на діяльність підприємства та його підрозділів, виявлення можливих загроз та можливостей для розвитку компанії.

На рис. 2.2 наведено детальний SWOT-аналіз підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу», визначено його сильні та слабкі сторони, потенційні можливості для розвитку та загрози:

Сильні сторони:	Слабкі сторони:
<ul style="list-style-type: none"> • Широкий асортимент якісного чоловічого одягу • Якісне, високотехнологічне обладнання • Стабільні відносини з закордонними фірмами-замовниками 	<ul style="list-style-type: none"> • Труднощі з експортуванням закордон через блокування пунктів пропуску (або несвоєчасна доставка замовлень) • Велика частка соціальних витрат та додаткових витрат (передусім обумовлених війною) • Висока плинність кадрів, зокрема працівників-переселенців
Можливості:	Загрози:
<ul style="list-style-type: none"> • Вихід на нові ринки збуту • Застосування новітніх технологій, закупка нового обладнання, розширення асортименту одягу • Покращення інвестиційної політики та емісія нових акцій 	<ul style="list-style-type: none"> • Інфляція • Підвищення конкуренції на світовому ринку через появу компаній з дешевшою робочою силою • Зростання заборгованості перед кредиторами, зменшення ліквідності активів • Втрати платоспроможності підприємства

Рис. 2.2 SWOT-аналіз підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»

Джерело: сформовано автором на підставі дослідження діяльності підприємства

Підбиваючи підсумки, варто окреслити такі основні результати діяльності:

- підприємство реалізує ефективну основну діяльність, так як чистий дохід має тенденцію збільшення протягом досліджуваних років та ефективно використовує основні засоби підприємства;
- зростання кредиторської заборгованості у 2021 році у 2 рази свідчить про збільшення зобов'язань та зменшення активів підприємства на визначений період;
- зменшення коефіцієнту покриття говорить про проблемний стан платоспроможності підприємства упродовж досліджуваних років;
- низьке значення коефіцієнтів абсолютної ліквідності у 2020, 2022 році вказувало на те, що компанія не могла вчасно погасити борги, тобто означало низький рівень ліквідності активів;
- фінансова стійкість підприємства набула тенденції зменшення, що свідчить про нестабільність у довгостроковій перспективі;
- зменшення коефіцієнту фінансової автономії говорить про високий рівень фінансового ризику у майбутньому.

РОЗДІЛ 3. ВПРОВАДЖЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «БЕРДИЧІВСЬКА ФАБРИКА ОДЯГУ»

3.1. Впровадження напрямів діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»

Діагностику фінансово-господарської діяльності підприємств необхідно здійснювати з метою об'єктивної оцінки фінансово-господарського стану та виявлення можливостей для подальшого підвищення ефективності господарювання, тобто удосконалення показників фінансово-господарської діяльності.

При формулюванні заходів щодо поліпшення діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства доцільно враховувати та дотримуватися наступних моментів:

- оцінювати діяльність суб'єкта господарювання, проводити аналіз показників, що визначають ефективність діяльності, згідно зі стратегічними цілями підприємства;
- виявлення та оцінка "проблематичних" статей балансу;
- здійснювати експрес-діагностику фінансового стану підприємства, тобто проводити аналіз системи взаємопов'язаних показників, які визначають загальний фінансовий стан діяльності підприємства;
- здійснювати контроль за фінансовими показниками, що визначають наслідки фінансової діяльності, для нейтралізації негативної динаміки;
- вчасно реагувати на плинність як зовнішнього, так і внутрішнього середовища;
- поліпшувати комунікацію з функціональними та лінійними підрозділами, та їх виконавцями;
- зменшувати ризики, що спричинені невизначеністю господарської ситуації (ризик-менеджмент);

– приймати адекватні, обґрунтовані та обмірковані управлінські рішення.

Проаналізувавши існуючі методи діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» та провівши розрахунки основних фінансово-економічних показників, було запропоновано наступні шляхи удосконалення діагностики фінансово-господарської діяльності:

1. Першочергово, для вдосконалення діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства слід знайти оптимальне співвідношення власного і позикового капіталу, яке б забезпечило стабільну фінансову стійкість.

2. Оптимізувати ліквідність підприємства, це збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності і дозволить підприємству брати довго- і короткострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності, які видаються лише платоспроможним підприємствам, в яких коефіцієнт абсолютної ліквідності відповідає нормативним значенням. Оптимізація ліквідності реалізується за рахунок зменшення фінансових зобов'язань та збільшення грошових активів та коштів на рахунку для збільшення абсолютної ліквідності.

3. Виходячи з пункту 2, зменшення фінансових зобов'язань може бути реалізоване за рахунок зменшення дебіторської заборгованості (рефінансування дебіторської заборгованості).

4. Пошук резервів, які можуть бути використані для покращення фінансового стану підприємства. Це реструктуризації активів підприємства; перетворення в грошову форму наявних матеріальних та фінансових активів підприємства. Виявлення прихованих резервів, тобто тих, які ніяк не відображаються в балансі, здача в оренду основних фондів, які не повною мірою використовуються у робочому процесі.

5. Залучення додаткових джерел фінансування та розвиток інвестиційної діяльності за рахунок приватного розміщення акцій та впровадження ефективної інвестиційної програми.

6. Вдосконалення системи звітності, обліку та діагностики фінансової інформації, підвищення кваліфікації персоналу, що дозволить підприємству збільшувати ефективність управління фінансами, збільшувати точність та

швидкість обробки фінансової інформації, здійснювати строгий контроль за фінансовими операціями та приймати кращі рішення на основі даних фінансової звітності.

3.2. Алгоритм впровадження діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»

Для ефективного впровадження запропонованих напрямів діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства потрібно ретельно дослідити усі моменти і скласти алгоритм впровадження напрямів діагностики.

При підготовці алгоритму слід дотримуватися загальноприйнятих принципів діагностики: своєчасність, комплексність, науковість, автентичність, точність, об'єктивність, ефективність. Також, алгоритм впровадження діагностики фінансово-господарської діяльності повинен базуватися на наступних важливих етапах:

1. Визначення мети проведення діагностики. З якою метою ми хочемо провести аналіз: систематично оцінювати та контролювати поточний стан діяльності підприємства, чи визначати можливі та доцільні джерела фінансування, чи визначати загрози підприємства та максимум усунути ризики підприємницької діяльності? Вибір мети діагностики буде впливати на те, які методи ми будемо використовувати, що саме (який підрозділ, частину підприємства) нам потрібно розглядати, на які показники варто звернути увагу при діагностиці та як, з огляду на поточний фінансовий стан, ми можемо поліпшити фінансово-господарську діяльність.

2. Вибір оптимальних методів дослідження показників фінансового стану. Наприклад, для систематичного, постійного аналізу фінансової діяльності ми можемо використовувати такі методи як читання звітності (вивчення абсолютних показників, майнового стану, стану власного капіталу, довгострокових та короткострокових інвестицій), метод фінансовий коефіцієнтів (показники ефективності ділового виробництва, ділової активності, ліквідності,

платоспроможності та фінансової стійкості підприємства) та метод факторного аналізу (визначення впливу окремих факторів на діяльність підприємства). Для порівняння поточного стану діяльності з попереднім періодом можна використовувати метод горизонтального аналізу (дозволить визначити зміни різних статей звітності у порівнянні з попереднім аналогічним періодом та виявити недоліки у діяльності окремих підрозділів, структур), метод аналізу тренду (дозволить визначити аналіз тенденції розвитку підприємства за останні декілька років), метод порівняльного аналізу (порівняння фінансового стану підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» з фінансовим станом підприємств конкурентів, визначення своїх сильних сторін та конкурентних переваг, а можливо, і недоліків, які заважають конкурувати на ринку).

3. Збір, підготовка, систематизація та обробка фінансової інформації. Технічна перевірка правильності заповнення фінансової звітності, приведення даних у порівняльний вигляд, визначення критеріїв і показників оцінки фінансового стану, обчислення показників за період, що аналізується та оцінка фінансового стану за показниками в динаміці). Інформацію про фінансовий стан та показники діяльності підприємства за поточний період отримуємо з даних фінансової звітності за відповідний період, стану бухгалтерського балансу підприємства, звіти про рухи грошових коштів, звіти підприємства про власний та залучений капітал, дані статистичної звітності, звіти фінансових аналітиків та інші оперативні дані. Після збору фінансової інформації проводимо діагностику фінансової звітності за допомогою обраних методів.

4. На останньому етапі ми формуємо висновки про фінансово-господарську діяльність підприємства, рекомендацій та подальший моніторинг та коригування запропонованих та вжитих заходів.

Для впровадження першого запропонованого напрямку діагностики фінансово-господарської діяльності, з метою поліпшення фінансового стану підприємства, слід знайти оптимальне співвідношення власного і позикового капіталу, яке б забезпечило стабільну фінансову стійкість підприємства у перспективі. Розрахуємо рівень фінансового важеля:

Рівень фінансового важеля = $51\,684.00 / 1\,585.00 = 32,6$ р.

Ця формула вказує на те, в скільки раз вартість активів перевищує власний капітал компанії. Варто зазначити, що західні економісти вважають оптимальним значення фінансового левериджу на рівні 30-50%.

Значення рівня фінансового важеля 32,6 вказує на те, що підприємству слід збільшувати свій власний капітал, або зменшувати вартість активів компанії, для забезпечення оптимального рівня фінансового важеля.

Оптимізація ліквідності підприємства реалізується за рахунок зменшення фінансових зобов'язань та збільшення грошових активів та коштів на рахунку. Зменшення фінансових зобов'язань може бути досягнуте за рахунок:

1. Зменшення дебіторської заборгованості. Для оптимізації обсягів дебіторської заборгованості потрібно вибрати найбільш доцільні строки платежів та форми розрахунків зі споживачами. Також, доцільним є надання відстрочки платежу споживачам, адже за рахунок цього збільшується обсяг реалізації, а водночас і прибуток підприємства. Основними формами рефінансування дебіторської заборгованості є факторинг (беззаставний вид фінансування закупівель або продажу товарів чи послуг з відстрочкою платежу) або облік векселів (кредитна операція, що полягає у придбанні векселя винятково банком до настання строку платежу за ним у власника векселя за грошові кошти з дисконтом).

2. Зменшення величини поточних зобов'язань. Це можна досягти шляхом: зменшення запасів до оптимального рівня і швидше стягнення рахунків дебіторів, оптимізації кредитних умов, аналізу витрат підприємства, рефінансування дебіторської заборгованості та пошук додаткових резервів.

В свою чергу, пошук та мобілізація додаткових резервів може бути здійснена шляхом проведення реструктуризації активів підприємства; сукупність заходів, пов'язаних зі зміною структури та складу активів балансу; перетворення в грошову форму наявних матеріальних та фінансових активів підприємства, продажу частини основних фондів.

Розвиток інвестиційної діяльності підприємства здійснюється за рахунок приватного розміщення акцій та впровадження ефективної інвестиційної програми. У таблиці 3.1 бачимо показники основні показники прибутковості акцій підприємства - середньорічна кількість простих акцій компанії за останні 3 роки. Далі розрахуємо чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію (шляхом діленням різниці між сумою чистого прибутку (збитку) і сумою дивідендів на привілейовані акції на середньорічну кількість простих акцій в обігу). [32]

Таблиця 3.1

Середньорічна кількість простих акцій та чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»

	2020	2021	2022
Середньорічна кількість простих акцій	6 340 114.00	6 340 114.00	6 340 114.00
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	-0.05	-1.60	-0.53

Джерело: розроблено автором на підставі джерел [7-9; 37]

Підприємство розмістило прості іменні акції загальною кількістю 6 340 114 штук номінальною вартістю 25 копійок кожна. (Додаток А) Враховуючи сталу кількість середньорічних акцій протягом останніх трьох років, можна зробити висновок, що компанія здійснює стабільну діяльність і не потребує додаткового прибутку від акцій, або ж, це може вказувати на консервативний підхід до управління інвестиційною діяльністю.

Проведемо порівняльний аналіз чистого прибутку (збитку) на одну просту акцію. Вважається, чи вище значення, тим краще. Як бачимо з таблиці, усі показники від'ємні, а отже це свідчить, що компанія відзначилася втратами на кожну акцію протягом останній трьох років. Протягом досліджуваного періоду, прибуток на акцію зменшувався, але у 2021 році спостерігалася значна втрата, а в 2020 та 2022 роках втрати також залишаються від'ємними, але меншими. Такі показники можуть бути ознакою фінансових проблем у компанії, викликаних, як вже зазначалося раніше, зокрема низькою рентабельністю. Підприємству слід

переглянути свою інвестиційну стратегію та покращити її. Найоптимальнішими варіантами покращення інвестиційної стратегії може бути диверсифікація, тобто розподіл портфелю компанії між різними активами (акції, облигації, нерухомість) та різними галузями, також детальніше вивчення ринків та компаній, у які планується інвестування з метою повного розуміння ризиків та результатів, систематична звітність результатів інвестиційної діяльності та за потреби консультація фахівця з інвестування.

Вдосконалення системи звітності, обліку та аналізу фінансової інформації дозволить підприємству збільшувати ефективність управління фінансами, збільшувати точність та швидкість обробки фінансової інформації, здійснювати строгий контроль за фінансовими операціями та приймати кращі рішення на основі даних фінансової звітності. Цього можна досягти за рахунок:

- постійного, систематичного навчання працівників, курсів підвищення кваліфікації;
- впровадження системи Microsoft Dynamics NAV 2018, які є більш функціональною альтернативою системі 1С;
- здійснення розрахунків в єдиній системі, впровадження ERP-системи, яка б охопила і зв'язала між собою різні сегменти діяльності;
- впровадження інтегрованих систем електронного документообігу.

Для успішного впровадження алгоритму діагностики фінансово-господарської діяльності важливо мати досвідчених фахівців з фінансів та обліку, які зможуть правильно зібрати, обробити дані, а також здійснити аналіз та надати рекомендації для покращення фінансового стану підприємства, а також кваліфікованих менеджерів, які б змогли спланувати, організувати та вмотивувати працівників для виконання поставлених завдань.

3.3. Економічне обґрунтування впровадження заходів діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу»

Впровадження запропонованих заходів щодо поліпшення діагностики фінансово-господарського стану підприємства дозволить значно підвищити економічні результати та показники діяльності підприємства. Усі шляхи направлені на вирішення існуючих проблем компанії, та зменшення майбутніх ризиків діяльності. Для оцінки ефективності та впливу запропонованих заходів розглянемо можливі позитивні зміни у фінансово-господарській діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу».

1. Доцільність знаходження оптимального співвідношення власного та позикового капіталу полягає у зниженні підприємницького ризику, оптимізації вартості капіталу (до прикладу, мінімізація витрат) та забезпечення фінансової стійкості підприємства у майбутньому. Постійний, систематичний контроль за показником оптимального співвідношення власного та позикового капіталу дозволить підприємству вчасно реагувати на зміни у структурі балансу, що в подальшому можуть негативно впливати на фінансові результати компанії та на фінансово-господарську діяльність в цілому.

2. Оптимізація ліквідності підприємства шляхом зменшення дебіторської заборгованості та зменшення поточних зобов'язань збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності і дозволить підприємству стати платоспроможним та уникнути банкрутства. Забезпечення високого рівня платоспроможності підприємства вказуватиме на його хорошу репутацію на ринку, здатність брати кредити та розплачуватися за них, висока платоспроможність значно підвищить довіру інвесторів на ринку, що забезпечить подальші перспективи розвитку та інвестування у підприємство.

3. Рефінансуючи дебіторську заборгованість факторингом та обліком векселів, підприємство:

- покращить плинність грошових потоків та оборотність грошових коштів;

- зменшить ризик несплати з боку клієнтів, так як фактор може бути відповідальним за цей ризик;
- отримає дохід від факторингу, що дозволить розширювати та розвивати виробництво;
- поліпшить відносини з постачальниками та створить довгострокові зобов'язання між підприємством і кредиторами.

Усе це позитивно вплине на дебіторську заборгованість і підвищить ліквідність підприємства.

4. Удосконалення інвестиційної діяльності – ключ до успіху компанії на ринку, збільшення його прибутку, підвищення конкурентоспроможності та хорошу репутацію серед інвесторів.

Використовуючи метод диверсифікації ризиків, підприємство значно зменшить ризики підприємницької діяльності, так як, за негативного впливу на лише один актив або вид діяльності не постраждають інші інвестиційні ресурси.

Також одним із шляхів поліпшення інвестиційної діяльності може бути збільшення обсягу середньорічної кількості простих акцій. Збільшення кількості акцій допоможе залучити додатковий капітал, збільшити свій капітал на фінансувати нових проектів та розширення виробництва, а також залучення нових інвесторів.

5. Впровадження системи Microsoft Dynamics NAV 2018 дозволить контролювати не тільки фінансово-господарську діяльність для бухгалтерського та податкового обліку, а й управляти логістичними операціями, виробництвом, операційною діяльністю та продажами.

ERP-система об'єднає між собою різні функціональні підрозділи підприємства у єдину систему, автоматизує деякі операції, підвищить продуктивність, контроль та точність усіх операцій.

Інтегровані системи електронного документообігу, до прикладу на базі SharePoint (Microsoft Dynamics 365), зберігатимуть усю фінансову інформацію в одному місці, що полегшить доступ та управління нею, а також автоматично

оновлюватимуть її. Це покращить ефективність роботи фінансового відділу та спростить управління документами.

Усі вищенаведені напрями поліпшення діагностики фінансово-господарської діяльності матимуть позитивний вплив на ефективність та результати діяльності підприємства в загальному.

ВИСНОВКИ

В ході написання кваліфікаційної роботи була досягнута мета, а саме: діагностика та оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» та впровадження напрямів діагностики фінансово-господарської діяльності для покращення його роботи. Також у ході написання роботи були виконані поставлені завдання:

- закріплено теоретичні знання, одержані протягом навчання, використано на практиці набуті під час навчання знання та навички з аналізу та діагностики фінансового стану підприємства та ефективного управління підприємством;
- досліджено сутність діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства, основні методи діагностики;
- досліджено діяльність підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу», діяльність його підрозділів, проаналізовано організаційну структуру підприємства, основні показники його фінансово-господарської діяльності на основі даних бухгалтерської та фінансової звітності, а також звітів про фінансові результати;
- проведено діагностику, детальний аналіз та розрахунок основних економічних коефіцієнтів діяльності підприємства, оцінено загальний стан підприємства на ринку;
- запропоновано напрями удосконалення діагностики фінансово-господарської діяльності, запропоновано алгоритм впровадження діагностики та обґрунтовано доцільність та ефективність запропонованих напрямів діагностики фінансово-господарської діяльності;
- підбито підсумки кваліфікаційної роботи, сформовано висновки щодо загальної діяльності роботи підприємства ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» та перспектив розвитку.

ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» - приватне акціонерне товариство, що спеціалізується на виготовленні чоловічого одягу (пальта, костюми, брюки,

піджаки), та експортує свою продукцію на закордонний ринок. Підприємство має розгалужену лінійно-функціональну структуру, що дозволяє ефективно та швидко виконувати поставлені керівництвом завдання.

ПРАТ «Бердичівська фабрика одягу» реалізує ефективну основну діяльність, так як чистий дохід має тенденцію збільшення протягом досліджуваних років та ефективно використовує основні засоби підприємства. Деякі економічні показники свідчать про збільшення зобов'язань та зменшення активів підприємства на визначений період та проблемний стан платоспроможності. Також спостерігалися низькі значення коефіцієнтів абсолютної ліквідності, нестабільність у довгостроковій перспективі та високий рівень фінансового ризику у майбутньому.

З метою покращення фінансово-господарської діяльності підприємства було запропоновано шляхи удосконалення діагностики фінансово-господарської діяльності та обґрунтовано доцільність їх впровадження. За підрахунками та прогнозами, усі запропоновані напрями діагностики позитивно вплинуть на фінансово-господарську діяльність підприємства, збільшать ліквідність, платоспроможність підприємства, зміцнять його фінансову стабільність, покращать ділову активність та допоможуть залишатися конкурентоспроможним на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверіна, М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення / М.Ю. Аверіна // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №9. – С. 92-100.
2. Базецька Г. І. Корпоративний облік та фінансовий аналіз для менеджерів: «Менеджмент». Харків, 2019. 148 с.
3. Внукова Н.М., Зінченко Н.І. Формування системи кількісних показників оцінки фінансового стану підприємств-емітентів / Н.М. Внукова, Н.І. Зінченко // Фінанси України. – 2006. – № 12. – С. 112-120.
4. Губарик О.М., Оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства на підставі фінансової звітності та бухгалтерського балансу // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. - №23.
5. Дорошенко А.П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства. [Електронний ресурс] / А.П. Дорошенко // Ефективна економіка. – 2010. – №3. – С. 72.
6. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX.
7. Звіт про фінансові результати діяльності підприємства за 2020 рік
8. Звіт про фінансові результати діяльності підприємства за 2021 рік
9. Звіт про фінансові результати діяльності підприємства за 2022 рік
10. Качмарик Я.Д., Малетич Л.С. Підходи до діагностики фінансового стану підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20, №2.
11. Кобилецький В. Р. Фінансово-господарський аналіз підприємства: електронний ресурс, 2013. URL: <https://analizua.com/>
12. Ковтуненко Ю.В, Олексійчук А.Г. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності. Економіка та управління підприємствами. - 2007. - № 18.
13. Кулик А. В. Теорія економічного аналізу: навч. посібник. Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал» 2018, 452 с.

14. Ладунка І.С., Кучеренко Є.А. Шляхи покращення фінансового стану підприємств в сучасних економічних умовах. Економіка та управління підприємствами. - 2016. - №5.
15. Лук'янова В.В., Лабунець О.О. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його поліпшення. Економіка та управління підприємствами. - 2018. – Вип. 2, №7.
16. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. – Тернопіль: ТНЕУ, – 2016 – 304 с.
17. Марцин В.С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість — основні складові оцінки фінансового стану підприємства // Економіка, фінанси, право. - К., 2009. - № 7. - С. 26–29.
18. Мец, В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч.пос. – К.: Вища школа, 2003. – С. 128.
19. Москаленко В.П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства / В.П. Москаленко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 6. – С. 180-191.
20. Набатова Ю. О., Чорненко О.С. Шляхи та напрями поліпшення фінансової діяльності суб'єкта господарювання. Електронне фахове видання «Ефективна економіка». - 2018. - №11.
21. Назаренко Н.С. Економічне обґрунтування управлінських рішень в малому та середньому бізнесі засобом фінансової діагностики / Назаренко Н.С. // Донецький державний університет управління. – 2006. – №1 (35). – С. 197-203.
22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року N 318.
23. Небава М.І. Менеджмент організацій і адміністрування. Частина 1: навчальний посібник. – Вінниця: ВНТУ, 2012. – 105 с.
24. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 156 с.
25. Поквартальна фінансова звітність підприємства за 2023 рік.

26. Положення про загальні збори акціонерів публічного акціонерного товариства «Бердичівська фабрика одягу».
27. Постанова кабінету міністрів України про «Нормативні значення розрахункових показників (коефіцієнтів) платоспроможності (фінансової стійкості) та ліквідності підприємства» від 12 серпня 2020 р. № 705.
28. Принципи (Кодекс) корпоративного управління Приватного акціонерного товариства «Бердичівська фабрика одягу».
29. Річна інформація емітента цінних паперів за 2020, 2021 та 2022 рік.
30. Саприкіна Л. М., Шипіл К. І. Діагностика фінансового стану підприємства як основа забезпечення його економічної безпеки / Електронний журнал «Ефективна економіка». 2012. №11.
31. Свідоцтво про державну реєстрацію випуску акцій Товариства.
32. Синькевич Н. І., Васишин Т. М. Видова класифікація фінансового аналізу діяльності підприємств / Проблеми економіки. 2014. № 1.
33. Сороківська М.В., Андрейків Т.Я. Фінанси підприємств: навчальний посібник. – Львів: видавництво «ЛКА», 2015.
34. Статут публічного акціонерного товариства «Бердичівська фабрика одягу».
35. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Полтава: РВВ ПДАА. 2014. 357 с.
36. Публічна інформація про фінансову звітність підприємства. URL: https://clarity-project.info/edr/00309105/finances?current_year=2022.
37. Фінансово-господарська діяльність підприємства та її аналіз. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/19611/.
38. Чемчикаленко Р.А., Майборода О.В., Дьякова Ю.Ю. Напрями підвищення ефективності оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства, Економіка та управління підприємствами. - 2017. - №12.
39. Черниш С.С. Діагностика фінансового стану підприємства. Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка».

40. Юрій Е.О., Руснак Т.В. Шляхи покращення фінансового стану підприємства в сучасних умовах, Економіка та управління підприємствами. – 2018. – №16.
41. Алькема В. Г., Кириченко О. С. Менеджмент організацій: навчальний посібник. Кн.1. Київ: Університет «КРОК», 2023. 276 с. https://library.krok.edu.ua/media/library/category/navchalni-posibniki/alkema_0035.pdf
42. Алькема В.Г., Сумець О.М., Кириченко О.С. Менеджмент закладу охорони здоров'я: навчальний посібник. Кн.1. Київ: Університет «КРОК», 2023. 244 с. https://library.krok.edu.ua/media/library/category/navchalni-posibniki/alkema_0036.pdf
43. Алькема В.Г., Сумець О.М., Кириченко О.С. Менеджмент закладу охорони здоров'я: навчальний посібник. Кн.2. Київ : Університет «КРОК», 2023. 255 с. https://library.krok.edu.ua/media/library/category/navchalni-posibniki/alkema_0037.pdf
44. Алькема В.Г., О. М. Сумець О.М., Кириченко О.С. Менеджмент закладу охорони здоров'я: навчальний посібник. К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2023. 254 с. https://library.krok.edu.ua/media/library/category/navchalni-posibniki/alkema_0038.pdf
45. Алькема В.Г., Кириченко О.С., Філатов С.А.. Логістичний консалтинг: Навчальний посібник. К. : ВНЗ «Університет економіки та прав «КРОК», 2020. 342 с. <https://library.krok.edu.ua/ua/kategoriji/navchalni-posibniki/1056-lohistychnyi-konsaltynh>
46. Алькема В.Г.; Кириченко О.С. Економічна безпека суб'єктів логістичної діяльності: Навчальний посібник. К.: ВНЗ Університет економіки та права «КРОК», 2016. 350 с. https://library.krok.edu.ua/media/library/category/navchalni-posibniki/alkema_0011.pdf

47. Економічна безпека інноваційного підприємства: Навчальний посібник / В.Г. Алькема, Н.М. Літвін, О.С. Кириченко. К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2015. 320 с. https://library.krok.edu.ua/media/library/category/navchalni-posibniki/alkema_0012.pdf
48. Кириченко, О. (2023). ЗРОСТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ЯК ОСНОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЇЇ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ. Вчені записки Університету «КРОК», (3(71), 46–53. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-71-46>
49. Кириченко, О. (2023). Розбудова ефективної системи менеджменту як основа забезпечення зростання якості управління та міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Вчені записки Університету «КРОК», (1(69), 86–93. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-69-86-93>
50. Кириченко, О. (2022). Концептуалізація актуальних напрямів економічного відновлення та розвитку підприємств. Вчені записки Університету «КРОК», (3(67), 26–33. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-67-26-33>
51. Кириченко О. С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення промисловості України в умовах Четвертої промислової революції: монографія. К.: Університет економіки та права «КРОК», 2021. 368 с. <https://library.krok.edu.ua/ua/kategoriji/monografiji/1351-investytsiinoinnovatsiine-zabezpechennia-promyslovosti-ukrainy-v-umovakh-chetvertoi-promyslovoi-revoliutsii>
52. Алькема В.Г., Щадило М.І. Економічне зростання через підвищення ефективності управління якістю в умовах міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Актуальні питання у сучасній науці. (Серія "Педагогіка", Серія "Право", Серія Економіка", Серія "Державне управління", Серія "Техніка", Серія "Історія та археологія"). 2023. № 4(10). С. 11-19. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-4\(10\)-11-19](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-4(10)-11-19)

53. Алькема В.Г. Парадигма управління логістичною діяльністю сучасних організацій. Вчені записки Університету "КРОК". 2022. № 2(66). С. 73-86. DOI <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-66-73-86>
54. Філатов С. А., Філатова В. С. Логістичний підхід до впровадження інновацій з урахуванням рівнів готовності технологій. Вчені записки Університету «КРОК», 2021. Вип. 2.(62). С. 233 – 241. <https://library.krok.edu.ua/ua/kategoriji/monografiji/855-diahnostyka-ekonomichnoi-bezpeky-pidpryiemstva>
55. Філатов, С., & Філатова, В. (2023). КЛАСТЕРИ – ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ. Вчені записки Університету «КРОК», (4(72), 102–110. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2023-72-102-110>
56. Пазеєва Г.М., Сучасний стан розвитку медичного страхування в Україні та його місце в системі соціального захисту, Вчені записки Університету «КРОК» 2021 (4(64), 36–46. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-64-36-46>
57. Pазієва А., М. Копытко, А. Khorosheniuk, М. Matvienko, М. Vinichuk. (2019) Shadow employment in Eastern Europe: practical aspects of evaluation and counteraction. BUSINESS: THEORY AND PRACTICE. 20: 485–491. <https://doi.org/10.3846/btp.2019.45>,
58. Пазеєва Г. М. Діагностика економічної безпеки підприємства (На матеріалах транспортно-експедиційних підприємств України): монографія / В. Г. Алькема, О. С. Кириченко, Г. М. Пазеєва. - К.: Університет економіки та права "КРОК". - 2019. - 328 с. <https://library.krok.edu.ua/ua/kategoriji/monografiji/855-diahnostyka-ekonomichnoi-bezpeky-pidpryiemstva>

ДОДАТКИ

Додаток А

Свідоцтво про реєстрацію випуску акцій ПРАТ «Бердичівська фабрика
одягу»

УКРАЇНА		КОПІЯ
		
Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку		
СВІДОЦТВО		
СВІДОЦТВО		
<i>про реєстрацію випуску акцій</i>		
Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку засвідчує випуск _____ <i>простих іменних акцій</i> _____, що здійснюється		
<u>ПУБЛІЧНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ</u>		
<u>«БЕРДИЧІВСЬКА ФАБРИКА ОДЯГУ»</u>		
_____ <i>(код за ЄДРПОУ 00309105)</i>		
(повне найменування емітента та ідентифікаційний код за ЄДРПОУ)		
на загальну суму <u>один мільйон п'ятсот вісімдесят п'ять тисяч двадцять вісім гривень п'ятдесят</u> _____ <i>копійок</i>		
(сума словами)		
номінальною вартістю <u>двадцять п'ять</u> _____ <i>копійок</i>		
(сума словами)		
у кількості <u>шість мільйонів триста сорок тисяч сто чотирнадцять</u> _____ <i>штук</i>		
(кількість словами)		
форма існування _____ <i>бездокументарна</i>		
унесено до Загального реєстру випуску цінних паперів.		
<i>Свідоцтво про реєстрацію випуску акцій №585/1/10 від 26 липня 2010 року, видане Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Відкритому акціонерному товариству «БЕРДИЧІВСЬКА ФАБРИКА ОДЕЖІ», вважається таким, що втратило чинність.</i>		
Регістраційний <u>№585/1/10</u>		
Дата реєстрації <u>«26» липня 2010 року</u>		
Дата видачі <u>«22» липня 2011 року</u>		
Директор департаменту корпоративних відносин		А. Амелін
		